

UTDANNING // I Hordaland har hver fjerde søker til bygg- og anleggsutdanning forsvunnet siden 2007. Samtidig øker behovet for faglærte.

Ungdom flykter fra byggebransjen

JOACHIM BACHA
joachim.bacha@bt.no
foto ROAR CHRISTIANSEN

– Det er ikke en bra utvikling. Vi kommer til å trenge flere håndverkere, sier Håkon Hjelle, som mottok tømrerfagbrevet sitt for ett år siden.

I dag er han i fast jobb hos Byggmester Markhus. I en plasthall i Rådal jobber han nå med å sette sammen et hus i modul, som senere skal fraktes til Nore Neset.

– Jeg trives godt i bransjen. Oppgavene er utfordrende, og en har mange karrieremuligheter etter fagbrevet, sier Hjelle.

Han får støtte av Camilla Gran. Hun er tømrerlærling hos Byggmestrenes Servicekontor i Bergen, hvor også Hjelle var lærling.

Var aldri i tvil

De er usikre på hvorfor bransjen de har valgt å jobbe i sliter med rekrutteringen.

– Det er vanskelig å svare på det. Det er kanskje ikke det best betalte yrket som lærling, og det innebærer jo tungt og fysisk utarbeid, sier Hjelle.

– Jeg tror det er mange som tenker på lønn, fremfor å trives på jobben, følger Gran opp.

Selv var de aldri i tvil da de skulle velge utdanning

– Bygg har vært en interesse hele livet, jeg har alltid likt å holde på med praktiske fag, sier Hjelle.

Kraftig søknadsfall

Norge vil frem mot 2030 ha et økende behov for fagutdannede arbeidere, og etterspørselen spås å vokse raskere enn tilbudet, ifølge en fersk rapport fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

Bygg- og anleggsbransjen er blant yrkesutdanningene som sliter mest med rekruttering og frafall av elever.

På landsbasis har det siden 2007 vært en nedgang på rundt 29 prosent i antall elever fra ungdomsskolen som søker seg til utdanning innen bygg og anlegg. I Hordaland har nedgangen vært rundt 25 prosent.

Samtidig har antallet som søker studiespesialiserende,

allmenne fag økt med 20 prosent på landsbasis.

Elektrofag har også opplevd økning i søkertall.

I Hordaland er trenden lik – færre søker seg til bygg og anlegg, mens flere og flere velger studiespesialiserende retning på videregående.

Opplæringsleder Jarl Erik Fosse i Byggmestrenes Servicekontor er bekymret over utviklingen. Kontoret har ansvar for over 230 tømrerlærlinger.

– Bransjen har stort behov for ungdom som er motivert. De som tør å satse på bygg og anlegg har alle muligheter etter videregående, sier Fosse.

– Feilaktig bilde

Torgeir Nyen i forskningsstiftelsen FAFO tror de siste årenes store arbeidsinnvandring kan ha påvirket elevenes valg av utdanning.

– Det kan være at noen ikke søker utdanningen fordi de tenker det er yrker som besettes av innvandret arbeidskraft, sier Nyen.

Han tror ungdom er i ferd med å danne seg et feilaktig bilde av byggebransjen.

– Det kan tenkes at ungdom har inntrykk av at yrket er i ferd med å få lav status. Det burde det ikke være, bransjen er godt betalt og regulert, sier han.

– Under press

Nyen sier den økte tilgangen på billig og ufaglært arbeidskraft fra utlandet også er en utfordring for lærlinger som skal finne lærested.

– Fagopplæringen er under press, det er det ikke tvil om. Det er imidlertid positivt at arbeidsgiversiden forsøker å lage gode rammevilkår for opplæringen. Byggenæringens landsforbund (BNL) har signalisert at de ønsker kompetanseløft for dem som kommer utenfra. Da vil det bli konkurranse på likere vilkår for norske lærlinger, sier han.

– Det vil også bety noe for kvaliteten i arbeidet som utføres. Bruker en konsekvent ufaglært arbeidskraft, vil det på sikt gi dårligere kvalitet på arbeidet i bransjen, forteller Torgeir Nyen.

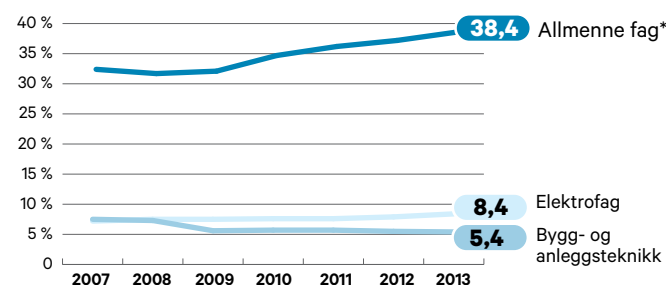

GÅR MOT TRENDEN: Camilla Gran og Håkon Hjelle (bak vinduet) har valgt utdanning innen bygg og anleggsteknikk.

FAKTA

Færre søker bygg- og anleggsgfag

Andel av den totale søkermassen fra ungdomsskolen som velger seg inn på retningene elektrofag, allmenne fag og bygg- og anleggsgfag i Norge.

* Allmenne fag = studiespesialiserende

Kilde: Hordaland fylkeskommune og Utdanningsdirektoratet.

© grafikkb@bt.no

4062

elever søkte bygg- og anleggsteknikk i Norge i 2013.

● I Hordaland søkte 5,7 prosent av den totale søkermassen fra ungdomsskolen bygg- og anleggsteknikk på videregående i 2013. I 2007 var andelen 9,1 prosent.

● På landsbasis har andelen gått fra 7,5 prosent i 2007, til 5,4 prosent i 2013.

● Samtidig har andelen som søker elektrofag og studiespesialiserende fag økt på landsbasis.

● I 2013 var det 448 elever som søkte bygg- og anleggsteknikk i Hordaland, ned fra 603 i 2007.

Kilde: Hordaland fylkeskommune og Utdanningsdirektoratet

Hjelle fikk fagbrevet sitt i fjor, mens Gran er inne i sitt andre år som tømrerlærling.

Tallene bekymrer NHO

– Nedgangen i søkere til byggebransjen er en stor utfordring, sier kompetansedirektør Are Turmo i NHO.

– SSB-rapporten viser det store, udekkede behovet for fagarbeidere vi vil oppleve fremover. Allerede i dag mangler vi fagarbeidere, spesielt innenfor bygg og anlegg. Tendensen er at det vil forsterke seg, sier Turmo.

Han bemerker at det er knyttet usikkerhet til rapportens prognoser, men liker ikke søknadsnedgangen til utdanning innen bygg og anlegg.

– For stort frafall

Turmo sier det er viktig å stanse frafallet i fagutdanningene.

– Det er særlig innen yrkesrettede utdanninger at frafallet

er stort, altfor mange slutter før de får fagbrev, sier han.

Turmo mener fellesfagene på skolen, som elevene har før de går ut i lære, ikke har vært yrkesrettet nok.

– De er for generelle, og det blir en stor utfordring for elever som er lite motivert for fag de har hatt mye av på ungdomsskolen, sier han.

Etterlyser offentlige krav

NHO-direktøren opplyser at det nå jobbes med å «snakke frem» yrkesfagene.

– At bransjen sliter med rekrutteringen, kan henge sammen med statusen på yrket. Det er viktig å informere om mulighetene i et yrkesfaglig løp.

Turmo tror de siste årenes store arbeidsinnvandring har bidratt til mangelen på lærlinger.

– Byggeplasser med få innslag

av personer med norsk fagbrev er blitt mer vanlig. Da er det naturlig nok en utfordring å få til gode fagopplæringer. Det må være noen på byggeplassene med fagbrev som kan være lærlingansvarlig, forklarer han.

At bransjen sliter med rekrutteringen, kan henge sammen med statusen på yrket

Are Turmo, NHO

– En stor andel av markedet i for eksempel byggenæringen er å utøve oppgaver for offentlig sektor. Vi ønsker at det offentlige stiller krav i form av lærlingklausuler. Det betyr at en kun kan vinne kontrakter dersom en har lærlinger med på prosjektet.

VESTLANDET

Foreldre frykter ulykker

ER REDD: Foreldre frykter trafikkuhell.

BERGEN: Byrådet ønsker å bygge en midlertidig skole for 400 elever ved Damsgård skole. Brakkeskolen er planlagt å stå like ved Løvås skole. Elevene fra Damsgård skole må da busses til Løvås. Foreldre frykter for elevenes trafikk-sikkerhet hvis byrådet går inn for planen. Det skriver Sydvesten.

Hakkande gale med fugl

BØMLO: Bømlo kommune har gjeve fellingsløyve på tre flaggspett etter dels omfattande skader på bygningar på Hallaråker. To har alt måtta bøta med livet, skriv Bømlo-nytt. Store mengder flaggspett i Sunnhordland har ført til hakkeskader på hus, garasjar og naust.

Siste sjøfly tok av

KVINNHERAD: Fonnafly AS, som var landets største sjøflyselskap, har kvitta seg med det siste sjøflyet. Fonnafly, som no har hovudbase i Sand i Ryfylke, er blitt eit reint helikopterselskap, blant anna med ein maskin som nyleg har returnert frå isrekognosering ved Grønland. Selskapet vart skipa i 1970 og hadde tidlegare hovudbase i Rosendal i Kvinnherad.

Fleire fly ved Sørstokken

STORD: Den positive trafikkutviklinga ved lufthamna på Sørstokken på Stord held fram. I oktober i år var det 3337 som reiste frå lufthamna, mot 2155 i fjor, skriv avisa Sunnhordland. Det er ein auke på 54,8 prosent. Dei fem siste åra har Stord kommune og Hordaland fylkeskommune gjeve lufthamna vel 35 millionar kroner i kapital.

– Nå ser vi konsekvensene av den forrige regjeringens manglende satsing på politiet de siste årene.

Justispolitisk talsmann for Frp, Jan Arild Ellingsen, om busstragedien i Årdal

Torsdag kommer snøen

BERGEN: Fra torsdag av er det meldt regn og tre grader i Bergen. Det betyr snø i fjellet, melder NRK Hordaland. – Torsdag kommer det inn en nedbørsfront. Da vil vi få sammenhengende nedbør, og luften er såpass kald nå at det kommer som snø i fjellet, sier meteorolog Martin Granerød ved Vervarslinga på Vestlandet.

Drevland-sak i mars

BERGEN: Selskapet Taxi Vest mener eks-advokat Odd Drevland skylder dem over tre millioner kroner. Drevland skal ifølge Taxi Vest ha underslått penger fra en klientkonto, og er under politietterforskning. Mandag denne uken skulle saken egentlig opp for Bergen tingrett. På grunn av etterforskningen er den nå utsatt til 3. mars neste år, opplyser Taxi Vests advokat, Morten D. Haldorsen.